

Muhterem Kardeşlerim, bu haftaki Erkam Ev Sohbeti'mizin konusu Teheccüd Namazı olacaktır. Konumuza, ilgili bir ayet ve bir hadisi okuyarak başlayalım:

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾

“Gecenin bir vaktinde kalkıp kendine mahsus nâfile bir ibadet olarak namaz kıl ki,

Rabbin seni övülmüş bir makama yükseltsin.”¹

«أَفْضَلُ الصَّلَاةِ، بَعْدَ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ، الصَّلَاةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ»

“Farz namazlardan sonra en faziletli namaz gece yarısı kılınan namazdır”²

Teheccüd namazı dendiğinde yatsı namazıyla sabah namazı vakitleri arasında farz ve vacib namazları dışında nâfile niyetiyle eda edilen namazlar kastedilir. Bu namaz her Mükellefin yerine getirmesi gereken farz namazları dışındaki değeri en yüksek olan namaz diye de bilinir. Teheccüd (gece namazı), Hz. Peygamber ﷺ'in daima kıldığı namazlardan olup ümmetine tavsiye ettiği ibadetlerin en başında gelenlerindedir.

Teheccüd kılan kimseye Arapça'da *Müteheccid* denir ve terim olarak uykusunu üzerinden atıp namaz kılan kişi anlamına gelir. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi teheccüd, bir miktar uyku uyuduktan sonra hususi olarak namaz için uyanarak gerçekleştirilir. Bu namazı kılan kişi bir yönüyle dünyadaki uykusundan feragat edip, gece uykusunun lezzetini terk ederek ölüm sonrası uykusunun güzel olması için zor bir işi omuzlarına yüklemektedir.

Fıkhen Sünnet-i Müekkeke derecesinde değerlendirilen gece namazı, Kur'an'da övülen mümin ve müttaki (takva sahibi, Allah'ın yasaklarından sakınan kul) kulların hasletleri arasında sayılmaktadır. Bu husustaki bazı ayetlerin meali şöyledir:

﴿تَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾

“Onlar korku ve ümit içerisinde (geceleyin)

Rablerine ibadet etmek için yataklarından kalkarlar...”³

¹ İsrâ Suresi, 17:79.

² Sahih Müslim, Siyam, 38/1163.

³ Secde Suresi, 32:16.

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ٦٣
وَالَّذِينَ يَبْتُغُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾

*“Rahman’ın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir...
onlar Rablerine secde ederek ve kıyamda durarak geceleyenlerdir.”⁴*

﴿إِنَّ الْأُمْتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ١٥ أَخَذِينَ مَا أُنِيبُهُمْ رَبُّهُمْ ٥ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ١٦
كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ١٧ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾

*“Şüphesiz müttakiler (Allah’a karşı gelmekten sakınanlar) Cennette ve pınar başlarındadırlar...onlar
geceleri pek az uyurlardı ve seher vaktinde istiğfar ederlerdi.”⁵*

Arkadaşlar, meallerini okuduğum ayetlerden de anlaşılan, hakiki iman sahibi, müttaki ve cenneti hak etmiş veya edecek olan kişilerin amellerinden sayılan teheccüd namazı iman ve kulluğun tadına varmanın önemli vesilelerindedir. Gece namazı her mesuliyet sahibi akıl ve baliğ Müslümanın üzerine farz kılınmış namazların yanında, gündüzün hengâmesinden uzak, gecenin bir kısmından feragat ederek kulun Mevlâsına yakınlaşabilmesi için en mühim vasıtalandır.

Teheccüd namazı, kulun Müslümanlığını ve Rabbine karşı olan muhabbetini doğrulayan, ispat eden davranışlardandır. Yapması gerekenin ötesinde bir ameli, üstelik gizlice, sırf Rabbine yaklaşmayı amaçlayarak ifa etmesi inanan bir kişinin samimiyetinin göstergesidir.

Yukarıda geçen ayette teheccüd namazının Hz. Peygamber ﷺ'e nafile olarak buyurulduğu ifade edilir. Nafilenin manası “ilave olan” veya “fazladan yapılan şeydir”. Peygamber efendimizin hatalarının bağışlandığını göz önüne getirdiğimizde O'nun bu ilave ibadeti makamının yükselmesi, Rabbine olan yakınlığının artması için yaptığını söylemek mümkündür. Fakat günah ve kusurları bulunan Peygamber dışındaki bizler ise bu ibadeti başta noksanlarımızın tamamlanması ve kusurlarımızın giderilmesi için yapmamız gerekir. Bu durumda günah işlemez olan ve zaten hataları baştan bağışlanmış Hz. Peygamber ﷺ için nafile, yani ilave bir ibadet sayılan teheccüd namazı, aynı özelliklere sahip olmayan bizler için ihtiyaç derecesinde değil midir?

⁴ Furkan Suresi, 25:63-64.

⁵ Zariyat Suresi, 51:15,17-18.

Gece kılınan namaz farklı olur!

Gece kalp daha sakin, zihin daha zinde olur. Bu yüzden yerine getirilen kıyamın, okunan Kur'an'ın, yapılan duaların tesiri daha büyüktür. Müzzemmil suresinin 6. ayetinde bu gerçeğe şöyle dikkat çekiliyor:

﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلاً﴾

“Şüphesiz gece ibadetinin etkisi daha fazla,

sözler (okunan Kur'an ve dualar) daha tesirli ve söz bakımından daha sağlamdır.”⁶

Bu yüzden gecenin bir vaktinde Rabbinin huzurunda kıyama durmak, Kur'an'ın ve duanın etkisini hissetmek isteyen kullara sunulan bir fırsattır.

Bir rivayete göre gece, duaların müstecâb olunduğu, yani kabul edildiği bir vakit vardır. Bu umduklarımıza ulaşmak, korktuklarımızdan da emin olabilmemiz için bir fırsattır... Belki de Allah'ımıza yakınlık hususunda hayatımızın dönüm noktasına erişeceğimiz o ânın gizli olduğu bir an olabilir. Kalbin inceldiği ve sema kapılarının açıldığı bu özel vakitlerde kıyamda, rükûda veya secdede kulun Rabbine yönelmesinden daha kıymetli bir ân olabilir mi?

Sevgili arkadaşlar, belki sabah namazına kalkmakta dahi zorlandığımız zamanlarda, gece vakti uykudan uyanıp, sıcak yatağımızı terk edip Allah için kıyama durmak bize çok uzak gelebilir. Ama unutmayalım ki geceleyin dua, zikir ve namazla meşgul olmak rahmet vesilesi Hz. Peygamber ﷺ'in bir geleneği, ârif ve abidlerin hallerindedir. O yüzden bulunduğumuz yerde saymak istemiyor, aksine maneviyatımızda terakki, yükselme elde etmek istiyorsak, Peygamber gibi Allah'ın seçkin kulları gibi davranmamız gerekmez mi? Elbette gerekir...

Gece namazı müminin şeref kaynağındandır. Mümin kul sahip olduğu maddi özellikleri ile değil gece ibadeti ile değer kazanır. Ümmetin seçkin âlim ve ârif kulları da bu şekilde yüksek manevi rütbelere mazhar olmuşlardır. Dolayısıyla teheccüd namazı seçkin kulların ibadetlerindedir. Özel ve seçkin olmak ise çoğu kez yine özel gayreti gerektirir.

Allah-u Teâlâ bizleri de geceleyin huzuruna kabul edip seçkin kullarından eylesin!

⁶ Müzzemmil Suresi, 73:6.

Alınacak Dersler:

- 1) Teheccüd Namazı nafile bir ibadet olup gece bir miktar uykudan sonra edilmesi tavsiye edilir.
- 2) Fıkhen nafile olması gece namazının derecesini katiyen düşürmez. O Peygamberin devamlı olarak yerine getirdiği namazlardandır.
- 3) Teheccüd masum (günah işlemekten korunmuş) ve mağfur olan (hataları bağışlanmış) Hz. Peygamber için nafile ise bizim için zaruri bir ibadet olarak görülmelidir.
- 4) Allah'a yaklaşmak için nefsimize hoş gelen uyku gibi bazı ihtiyaç ve davranışlarımızdan taviz vermemiz gerekmektedir.
- 5) Gece, gündüzün hissetmediğimiz bazı özel duyguları yaşamamız daha muhtemeldir.
- 6) Kişinin, mecbur olmadığı halde uyku ve rahatından fedakârlık yaparak gece yarısı namaz kılması ve samimi kalple dua etmesinin karşılığında duaların kabul olması vardır.
- 7) Gece ibadeti özel kulların hallerindedir.

Ödev:

Bu gece 2 rekat dahi olsa teheccüd namazını kılmaya çalışalım ve düzenli olarak haftanın belirli günlerinde bunu arttırarak âdet haline getirmeye gayret edelim. Bunu yapabilmek için bu hususlara dikkat edelim:

- Geç saatte telefon, bilgisayar vs. ile meşgul olmamak
- Saati teheccüd vaktine göre kurmak
- Yatmadan önce bol su içmek
- Yatmadan önce Hz. Peygamber ﷺ'in okuduğu zikirleri ve ayetleri okumak
- Erken Yatmak